

Čítania na pravidelné týždenné spoločné spovede:

• 5. 10. 2011 – PRVÉ BOŽIE PRIKÁZANIE

Čítanie z knihy Deuteronómium

⁴ Počuj, Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný! ⁵ A ty budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou. ⁶ A tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, nech sú v tvojom srdci, ⁷ poučaj o nich svojich synov a sám uvažuj o nich, či budeš sedieť vo svojom dome, či budeš na ceste, či budeš ležať alebo stáť. ⁸ Priviaž si ich ako znamenie na ruku, nech sú ako znaky medzi tvojimi očami, ⁹ a napíš si ich na veraje svojho domu a na dvere. ¹⁰ A keď ťa Pán, tvoj Boh, vovedie do krajiny, o ktorej prisahal tvojim otcom, Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi, že ti dá veľké a krásne mestá, ktoré si ty nestaval, ¹¹ a domy, plné všetkého bohatstva, ktoré si ty nezhrmažďoval, cisterny, čo si nekopal, vinice a olivové sady, čo si nesadil, a keď z toho budeš jesť a nasýtiš sa, ¹² dbaj veľmi na to, aby si nezabudol na Pána, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, z domu otroctva. (Dt 6,4-12 SSV)

Počuli sme Božie slovo.

BOH – OSLOBODITEĽ

- **V slovenskom znení to znie najskôr ako výrok mafiána ☺:** „Ja som Pán, Tvoj Boh... nebudeš mať iných bohov, okrem mňa!“. Alebo: „Toto sú prikázania, rozkazy a nariadenia, ktoré mi Pán, váš Boh, prikázal naučiť vás, aby ste ich zachovávali v krajine, do ktorej prichádzate, aby ste ju zaujali, ² aby si sa bál Pána, svojho Boha, a zachovával všetky jeho rozkazy a prikázania, ktoré ti ja nariaďujem - ty, tvoj syn a syn tvojho syna po všetky dni svojho života -, aby sa predĺžili dni tvojho života. (Deu 6:1-2 SSV)“
- **V hebrejčine to znie úplne inak:**
 - „**Ja som JHWH, Tvoj Boh**“ – pričom Meno „JHWH“ znamená najskôr „Ten, ktorý je s tebou“, resp. „verný“... Je to predstavenie sa Boha menom.

- A potom Boh pokračuje: „**ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, z domu otroctva.** (Exo 20:2 SSV)“ – nie tvrdý vládca, ale naopak, osloboditeľ!
- A nakoniec: „**Nebudeš mať iných bohov okrem mňa!** (Exo 20:3 SSV)“ – v kontexte Egypta, kde aj faraón, ktorý zotročoval Izraelitov, bol pokladaný za boha Horusa, to znie ako vyhlásenie a deklarácia nezávislosti!

Toto je veľmi zaujímavý výrok. Ako hovorí Gilbert Keith Chesterton: „**Keď sa zbavíte Boha, stane sa ním vláda.**“ V podstate tým naznačuje nasledovné:

- Svet je akoby rozdelený.
- Žiaden človek nemôže žiť tak, aby *ničomu neslúžil*.
- Môže si len voliť, čomu bude slúžiť:
 - či niečomu, čo zotročuje a ponizuje,
 - alebo niekomu, kto oslobodzuje a povyšuje.
- Boh JHWH ponúka Izraelu tú druhú možnosť: Slúžiť opravdivému Bohu – a už nikdy neotročiť žiadnemu bôžiku, ani tyranovi! Služba Bohu = sloboda!

POSTUPOM ČASU...

- ... si stále viac ľudí všíma Boha samotného:
 - **Už nie Boh ako PROSTRIEDOK a GARANT** oslobodenia a prospechu,...
 - ... **ale Boh ako CIEĽ**, zaujímavý sám o sebe!

Stačí si pozrieť niekoľko SZ textov:

„² Ako jeleň dychtí za vodou z prameňa, tak moja duša, Bože, túži za tebou. ³ Po Bohu žízni moja duša, po Bohu živom; kedyže už prídem k nemu a uzriem Božiu tvár? (Psa 42:2-3 SSV)“

„² Aké milé sú tvoje príbytky, Pane zástupov; ³ túži a zmiera moja duša po nádvorách Pánových. Moje srdce i moje telo vznášajú sa k Bohu živému. ⁴ Ved' aj vrabec si nájde príbytok a lastovička hniezdo, kde vkladá svoje mláďatá: tvoje oltáre, Pane zástupov, môj kráľ a môj Boh. ⁵ Blažení tí, čo bývajú v tvojom dome a bez prestania ťa velebia. (Psa 84:2-5 SSV)“

„⁶ Vystieram k tebe ruky, za tebou dychtím ako vyprahnutá zem. ⁷ Rýchle ma vyslyš, Pane, lebo už klesám na duchu. Neskrývaj predo mnou svoju tvár, aby som nebol ako tí, čo zostupujú do hrobu. (Psa 143:6-7 SSV)“

V JEŽIŠOVI KRISTOVI TENTO TREND VRCHOLÍ:

- Pre Ježiša nie je Boh len *prostriedok* niečoho, ale je **Jeho Otcom** – a súčasne je **cieľom** a zmyslom všetkého, čo Boh robí...
- A k tomu istému **POVOLÁVA AJ NÁS!**

DO OTÁZKY PREFORMULOVANÉ 1. PRIKÁZANIE:

Veríte, že:

- Boh je ten najlepší, najskvelejší a najúžasnejší možný?
- Že žiť ako Boh a v spoločenstve s Bohom je ten najskvelejší, najplnší a najúžasnejší spôsob, ako naozaj žiť naplno a oplatí sa preň preto podstúpiť čokoľvek a obetovať čokoľvek?
- Uveriť, že Boh mi práve takýto život naozaj, nezaslúžene a z čírej lásky skutočne ponúka?
- Uveriť Mu, že je dôveryhodný, že ma nepodrazí, že Mu môžem dôverovať a bez strachu sa Ním nechať viesť a nasledovať Ho?

AK HEJ, potom sa pre nás stáva aktuálnym práve ono **prvé prikázanie** (prvé v poradí aj v dôležitosti): „⁵ A ty budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou.“ – **PRETOŽE TO JE SPÔSOB, ako do tohto života s Bohom a jednoty s Bohom opravdivo vstúpiť.**

Pápež Benedikt XVI. to nazýva „urobiť Boha Bohom nášho života“ – čiže jeho zmyslom, cieľom, naplnením – v dôvere, že sa to naozaj OPLATÍ!

ZAMYSLENIE:

- Ako sme na tom my sami? Naozaj sme tomu uverili?

• 12. 10. 2011 – DRUHÉ BOŽIE PRIKÁZANIE

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Matúša

Ježiš povedal svojim učeníkom: ¹⁴ Vy ste svetlo sveta. Mesto postavené na návrší sa nedá ukryť. ¹⁵ Ani lampu nezažnú a nepostavia pod mericu, ale na svietnik, aby svietila všetkým, čo sú v dome. ¹⁶ Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach. (Mat 5:14-16 SSV)

Počuli sme slovo Pánovo

MENO

- Pre SZ človeka meno bolo v podstate totožné s osobou. Vymazanie mena = zničenie osoby (porov. egyptskú prax vymazávania nápisov „prekliatych“ faraónov a pod.)
- MENO tak v podstate je to „jediné z Boha“, čo máme priamo v rukách – a kde môžeme priamo vyjadriť svoj vzťah k Bohu.

NEJDE LEN O TO...

... nebrať Božie Meno nadarmo, či dokonca ním nekliat. To už je extrém, o ktorom by sme medzi kresťanmi nemali hovoriť vôbec!

Ale je tu čosi závažnejšie a aj pre nás aktuálnejšie:

„Porušenie tretieho prikázání¹ — „Nevezmeš jméno svého Boha nadarmo“ — nazýváme rouháním. Je chápáno dokonce ještě méně než modlářství a je dvojnásob horší. Když projíždím zemí, přivádí mě v úžas, jak se podstatě rouhání všeobecně málo rozumí. Většina lidí ho chápe jako klení a používání neslušných výrazů. Říci „zatraceně“, když se praštíte kladivem do prstu, nebo, ježišmarjá“, když si uvědomíte svou chybu, se pokládá za rouhání. Ale o tom třetí prikázání vůbec není. ... „Podnikatel, který chodí v neděli do kostela, věří, že miluje Boha a Boží stvoření a bližního svého, a v pondělí mu nedělá problémy jednání jeho společnosti, která vypouští toxický odpad do nedaleké řeky“ - který je „křesťanem nedělního rána“ - je vinen rouháním.“

¹ Scott peck podobne ako niektoí protestanti čísľuje Božie prikázania trochu odlišne, ako katolíci.

(M. Scott Peck)

- **Voláme sa KREŠŤANMI – to je ako používať registrovanú obchodnú značku.**
 - Podobne ako nohavice s nápisom „LEVI‘S“, alebo auto s nápisom „MERCEDES“ musí spĺňať nejaké kritériá a nemôže si ju na seba hodiť *hocijaké* auto, alebo *hocijaké* nohavice,...
 - ... tak aj slovo „KREŠŤAN“ niečo vyjadruje: spojenie s Kristom.
- **Ján Evanjelista preto hovorí:** „⁴ Kto hovorí: "Poznám ho," a nezachováva jeho prikázania je luhár a niet v ňom pravdy. ⁵ Kto však zachováva jeho slovo, v tom je Božia láska naozaj dokonalá. A podľa toho vieme, že sme v ňom. ⁶ Kto hovorí, že ostáva v ňom, má aj sám žiť, ako žil on. (1Jo 2:4-6 SSV)“
- **OZNACOVAŤ sa menom JEŽIŠA KRISTA = vyhlasovať samého seba za reprezentanta Krista, za Jeho obraz!**
 - Dnešný úryvok Evanjelia hovoril, ako by to v praxi malo vyzerať.
- **OPAKOM je to, na čo naráža Pavol, keď hovorí:** „²¹ Ty teda poučáš iného, a sám sa neučíš?! Hlásaš, že sa nesmie kraďnúť, a kraďneš?! ²² Hovoríš, že neslobodno cudzoložiť, a cudzoložíš?! Oškľivíš si modly, a vylupuješ chrámy?! ²³ Chváliš sa zákonom, a prestupovaním zákona znevažuješ Boha?! ²⁴ "Lebo pre vás sa pohania rúhajú Božiemu menu," (Rom 2:21-24 SSV)“

TAKŽE V PRAXI:

- Nemal by som sa nazývať „kresťanom“, ak nemám úprimnú túžbu žiť a konať tak, ako Ježiš a ak na tom skutočne a aj NAVONOK VIDITEĽNE nepracujem!
- Ak to nerobím – a napriek tomu sa nazývam Kristovým Menom a tvrdím o sebe, že som kresťan – tak to NIE JE „obdivuhodné prihlásenie sa ku Kristovi“... TO JE RÚHANIE SA BOŽIEMU MENU a jeho zneuctovanie a poškrňovanie!!!

VÝSLEDKOM MÔŽE BYŤ POHORŠENIE:

Ježiš hovorí: „Nie je možné, aby neprišli pohoršenia, ale beda tomu, skrze koho prichádzajú! ² Tomu by bolo lepšie, keby mu zavesili mlynský kameň na krk a

hodili ho do mora, akoby mal pohoršiť jedného z týchto maličkých. (Luk 17:1-2 SSV)“

- **V hebrejčine „pohoršenie“ znamená prekážku,** ktorá bráni niekomu v niečom.
- **V tomto prípade sa teda jedná o to, keď niekto našou vinou odmietne Krista a tak sám zahynie.**
 - Nestane sa kresťanom nie preto, že by žiadneho kresťana nepoznal, ale práve preto, že nejakých „kresťanov“ pozná!
- **V tom prípade sme VINNÍ VRAŽDOU** v najplnšom zmysle slova, pretože sme sa stali v podstate tými, pred ktorými Ježiš varoval: **„Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu. Skôr sa bojte toho, ktorý môže i dušu, i telo zahubiť v pekle. (Mat 10:28 SSV)“** – a presne TOTO pohoršením robíme!!! Zabíjame nielen telo (ako Hitler, či Stalin), ale dokážeme zabiť a zahubiť dokonca aj DUŠU iného človeka a sme preto omnoho väčší zločinci, než oni!
 - **A BRÁNOU K TOMU je práve tá (beda!) najbežnejšia forma RÚHANIA SA:** voláme sa kresťanmi a Božími deťmi – ale nimi nie sme! Presne podľa slov Ježiša: *„Sami ste nevošli, a tým, čo chceli vojsť, ste zabránili. (Luk 11:52 SSV)“*

AK SA TEDA CHCEME VOLAŤ KREŠŤANMI, tak nimi začneme v plnom zmysle slova, vážne a naplno BYŤ!

A AK TO NECHCEME, ak nám stačí, že sme „dobrí ľudia“ a „chodíme do kostola“ – potom dajme jasne najavo, že KREŠŤANMI NIE SME a ani NECHCEME BYŤ a možno aj radšej prestaňme s chodením do kostola, aby sme náhodou niekoho neuviedli do omylu ohľadom toho, kým a čím v skutočnosti sme – a nestali sa tak kameňom úrazu pre niekoho, kto by na rozdiel od nás kresťanom byť aj *chcel*, ale možno práve my ho svojim pohoršením ZAVRAŽDÍME A TO NAVEKY!

• 9. 11. 2011 – TRETIE BOŽIE PRIKÁZANIE

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Marka

²³ V istú sobotu kráčal cez obilné pole. Jeho učeníci cestou začali trhať klasy. ²⁴ Farizeji mu povedali: "Pozri, prečo robia v sobotu, čo neslobodno?" ²⁵ On im odvetil: "Nikdy ste nečítali, čo urobil Dávid, keď bol v núdzi a keď bol hladný on i jeho družina?" ²⁶ Ako vošiel za veľkňaza Abiataru do Božieho domu a jedol obetované chleby, ktoré nesmel jesť nik, iba kňazi, a dal aj tým, čo boli s ním?" ²⁷ I povedal im: "Sobota bola ustanovená pre človeka, a nie človek pre sobotu. (Mar 2:23-27 SSV)

Počuli sme slovo Pánovo

- **Tretie Božie prikázanie znie:** „⁸ Spomni na sobotňajší deň, aby si ho zasvätil! ⁹ Šesť dní budeš pracovať a tvoriť všetky svoje diela, ¹⁰ **siedmy deň je však sobota Pána, tvojho Boha. Vtedy nebudeš konať nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn alebo tvoja dcéra, ani tvoj sluha alebo tvoja slúžka, ani tvoj dobytok, ani cudzinec, ktorý býva v твоjich bránach!** ¹¹ Lebo za šesť dní Pán utvoril nebo a zem, more a všetko, čo je v nich, v siedmy deň však odpočíval. Preto ho Pán požehnal a zasvätil ho. (Exo 20:8-11 SSV)“
- **Alebo v inej podobe:** „Hovor Izraelitom a povedz im: Pánove sviatky, ktoré zasvätíte slávnostným zhromaždením, sú tieto: šesť dní budete konať svoju prácu, siedmy deň bude **dňom úplného odpočinku so svätým zhromaždením**. Vtedy nesmiete konať nijakú prácu, to je Pánova sobota, odpočinok vo všetkých vašich bydliskách. (Lv 23,2n)“

SOBOTA PRE ČLOVEKA – nie je to teda nejaký „dar Bohu“. Naopak, je to Boží dar človekovi. V akom zmysle?

1) SVET NIE JE CIEĽOM, ALE PROSTRIEDKOM:

- **V ponímaní Izraela svet i všetko, čo je na ňom, je Božie vlastníctvo** (čo aj je pravda). Človek nič z toho skutočne nevlastní a ani nemôže vlastniť. Môže to iba užívať – s Božím súhlasom a požehnaním.
- **Boh nám na počiatku svet skutočne dáva do užívania, celý a úplne:** „²⁶ Nato Boh povedal: "Urobme človeka na náš obraz a podľa našej podoby! Nech vládne nad rybami mora i nad vtáctvom neba i nad dobytkom a divou zverou a nad všetkými plazmi, čo sa plazia po zemi!" ²⁷ A stvoril Boh

človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.²⁸ Boh ich požehnal a povedal im: "Plodte a množte sa a naplňte zem! Podmaňte si ju a panujte nad rybami mora, nad vtáctvom neba a nad všetkou zverou, čo sa hýbe na zemi!" (Gen 1:26-28 SSV)¹⁵ I vzal Pán, Boh, človeka a umiestnil ho v raji Edenu, aby ho obrábal a strážil. (Gen 2:15 SSV)"

- **HRIECH ale veci pokazil** – okrem iného aj v tom, že **Boh prestal byť cieľom a svet prostriedkom** k spoločenstvu s Bohom („Boží spolupracovníci), ale pre človeka, žijúceho bez Boha, sa svet a jeho bohatstvo sami stávajú cieľom (a Boh občas dokonca iba prostriedkom, slúžiacim nášmu majetku a pod.)
- **Preto Boh ponecháva Izraelitom TAKMER VŠETKO – ALE NIE VŠETKO!**
 - **Ponecháva si 10% OVOCIA zeme:** „Všetky desiatky z pôdy, z obilia zeme i z ovocia stromov, SÚ PÁNOVÝM MAJETKOM. Sú zasvätené Pánovi. (Lv 27,30)"
 - **A ponecháva si 1/7 všetkého ČASU:** „Šesť dní budete pracovať, v siedmy deň je však Pánova svätá sobota, deň odpočinku. Každý, kto bude v sobotu pracovať, musí zomrieť! Nech Izraeliti zachovávajú sobotu a nech ju svätia z pokolenia na pokolenie ako večnú povinnosť zmluvy. (Ex 31,15–17)"
 - **PRÁVE AKO PRIPOMIENKU TOHO,** že cieľom nie je majetok a veci tohto sveta (a teda človek sa nimi nemá nechať pohltiť v lakomstve a honbe za nimi), ale že sú iba **NÁSTROJOM** smerujúcim k niečomu omnoho vyššiemu: k Bohu!

2) ODPOČINOK

Stephen Covey vo svojej knihe 7 návykov vysoko efektívnych ľudí ako posledný, siedmy návyk, stanovuje: „**NASOTRITE SI PÍLU**“ – a vysvetľuje, že je to potreba obnovy, odpočinku, ale aj súčasne budovania, „trénovania“ a rozvoja seba samého. Bez toho človek nerastie a postupne upadá...

„Tak ako Boh "v siedmy deň odpočíval od všetkých diel,... čo stvoril a učinil"(Gn 2,2), aj ľudský život má svoj rytmus práce a odpočinku. Ustanovenie Pánovho dňa prispieva k tomu, aby sa všetci tešili na **čas oddychu a pracovného voľna, aby sa mohli venovať rodinnému, kultúrnemu, spoločenskému a náboženskému životu**".“ (KKC 2184)

„Počas nediel' a dní ostatných prikázaných sviatkov sa majú veriaci zdržiavať takých prác a činností, ktoré by im bránili uctievať Boha, čo je najvlastnejšou náplňou Pánovho dňa, konať skutky milosrdenstva a vhodne si uvoľniť telo a ducha.“ (KKC 2185)

Kresťania, ktorí žijú v pohodlí, nech si pripomenú svojich bratov, ktorí majú tie isté potreby a tie isté práva, a nemôžu si odpočinúť pre chudobu a biedu. Kresťanská nábožnosť už tradične zasväcuje nedeľu dobrým skutkom a pokorným službám nemocným, chorľavým a starcom. Kresťania môžu svätiť nedeľu aj tým, že venujú svojej rodine a svojim blízkym čas a starostlivosť, na ktoré cez iné dni v týždni nestačia. Nedeľa je aj dňom na uvažovanie, dňom na ticho, na pestovanie kultúry a meditáciu, čo všetko napomáha vzrástaniu vnútorného a kresťanského života.“ (KKC 2186)

Dies Domini 67 – *Prostredníctvom nedeľného odpočinku môžu nájsť svoj správny rozmer aj každodenné starosti a úlohy: **hmotné veci, o ktoré sa znepokojujeme, uvoľňujú miesto duchovným hodnotám; osoby, s ktorými žijeme, opäť nadobúdajú v pokojnejšom stretaní a dialógu svoju pravú tvár. Tie isté prírodné krásy - mnohokrát ničené pod tlakom logiky, ktorá sa obracia proti človeku, - možno znovu objavovať a hlboko vychutnávať. Nedeľa, deň pokoja človeka s Bohom, so sebou samým i s blíznymi, sa tak stáva aj chvíľou, v ktorej je človek povolaný venovať dajaký pohľad obdivu prírode, a dať sa strhnúť do tej obdivuhodnej a tajomnej harmónie, ktorá podľa výroku svätého Ambróza "prostredníctvom neporušiteľného zákona svornosti a lásky" zjednocuje rozličné prvky vesmíru do "zväzku jednoty a pokoja". Človek sa stáva potom vedomým - podľa slov Apoštola - že "všetko, čo Boh stvoril, je dobré a nemá sa zavrhať nič, čo sa prijíma so vzdávaním vďaky, lebo sa to posväcuje Božím slovom a modlitbou" (1Tim 4,4-5). Ak teda po šiestich dňoch práce - pre mnohých vlastne už po piatich - človek hľadá určitý čas na rozptýlenie a na dôkladnejšiu starostlivosť o ďalšie stránky svojho života, zodpovedá to opravdivej potrebe v plnom súlade s evanjeliovým posolstvom. Veriaci je povolaný preto vyhovieť tejto požiadavke a zladiť ju s prejavmi svojej osobnej i spoločnej viery, ktorá sa prejavuje v slávení a svätení Pánovho dňa. Preto je prirodzené, že sa kresťania zasadujú o to, aby aj v zvláštnych okolnostiach našich čias občianska legislatíva pamätala na ich povinnosť svätiť nedeľu. V každom prípade je povinnosťou ich svedomia organizovať nedeľný odpočinok tak, aby bolo možné zúčastniť sa na svätej omši, zdržovať sa prác a záležitostí***

nezlučiteľných so svätením Pánovho dňa s jeho typickou radosťou a potrebným odpočinkom ducha i tela.

Dies Domini 68 – Aby však potom samotný odpočinok nevyšiel naprázdno, alebo aby sa nestal prameňom nudy, **musí prinášať duchovné obohatenie, viac slobody, možnosť venovať sa kontemplácii a vytvárať bratské i sesterské spoločenstvo.** Veriaci nech si **vyberajú spomedzi kultúrnych podujatí a zábav, ktoré ponúka spoločnosť, tie, ktoré lepšie zodpovedajú životu podľa evanjeliových príkazov.** Takýmto spôsobom **nedeľný a sviatočný odpočinok dostane "prorocký" rozmer,** lebo potvrdzuje nielen absolútny primát Boha, ale aj primát a dôstojnosť osoby vzhľadom na požiadavky spoločenského a ekonomického života. Určitým spôsobom v predstihu zobrazuje "nové nebo" a "novú zem", kde bude oslobodenie z otroctva potrieb definitívne a úplné. Stručne, deň Pána sa tak stane najopravdivejším spôsobom aj dňom človeka.

3) SLÁVENIE

- Podobne, ako v celom našom živote, **konečným zmyslom a cieľom všetkého, čo v nedeľu robíme, je Boh.**
 - To je **rozdiel medzi „váľaním šuniek“ a „ostrením píly“** na kresťanský spôsob.
- **Vyjadrením (a pripomienkou toho) je „sväté zhromaždenie“.**

Cirkev ukladá veriacim povinnosť, aby sa v nedeľu a na prikázané sviatky zúčastnili na božskej liturgii, čiže svätej omši, a aby aspoň raz do roka prijali Eucharistiu, podľa možnosti vo veľkonočnom období, pripravení sviatosťou zmierenia. Cirkev však vrelo odporúča veriacim, aby prijímali svätú Eucharistiu v nedeľu a na prikázané sviatky, alebo ešte častejšie, aj každý deň. (KKC 1389)

Dies Domini – **Túto povinnosť svedomia, prameniacu vo vnútornej potrebe,** ktorú kresťania prvých storočí veľmi silne cítili, Cirkev neprestávala zdôrazňovať. **Eucharistia je úkon i projekt bratstva. Nedeľné zhromaždenie je privilegovaným miestom jednoty:** tam sa slávi totiž sviatosť jednoty, ktorá hlboko charakterizuje Cirkev, ľud zhromaždený "jednotou" a "v jednote" Otca, Syna i Ducha Svätého.

Nedeľná Eucharistia je základom a potvrdením celej kresťanskej praxe. Preto sú veriaci povinní zúčastniť sa na Eucharistii v predpísaných dňoch. **Výnimky môžu ospravedlniť vážne dôvody** (napríklad choroba, starostlivosť o malé deti). **Dišpenz** môže udeliť miestny farár. Tí, čo svojvoľne neplnia túto povinnosť, dopúšťajú sa ťažkého hriechu. (KKC 2181)

„Cirkevné prikázanie určuje a spresňuje Pánov zákon: „V nedeľu a v iné prikázané sviatky sú veriaci povinní zúčastniť sa na omši.“ „Prikázaniu zúčastniť sa na omši **zadostučiní, kto je prítomný na omši, kdekoľvek sa slávi v katolíckom obrade buď v sám sviatočný deň, alebo večer predchádzajúceho dňa**“ (KKC 2180)

Dies Domini 49 – **Kedže pre veriacich je účasť na svätej omši povinnosťou, iba že by im v tom bránila vážna prekážka, duchovným pastierom sa ukladá zodpovedajúca povinnosť poskytnúť všetkým skutočnú možnosť zadostučiniť tomuto príkazu.**

V tomto duchu sa nesú nariadenia cirkevného práva, ako je napríklad

- fakulta pre kňaza, aby po predchádzajúcom schválení diecézneho biskupa mohol celebrowať **viac ako jednu svätú omšu** v nedeľu a v prikázané sviatky,
- **zavedenie večerných omší**
- a nakoniec ustanovenie, podľa ktorého **čas na splnenie povinnosti sa začína v sobotu večer, v spojení s prvými vešperami nedele**. Z liturgického hľadiska totiž sviatočný deň sa začína jeho prvými vešperami. V dôsledku toho **liturgia omše, nazývaná dakedy "predsviatočná", je v skutočnosti vo všetkých účinkoch "sviatočná"**. Celebranta zaväzuje povinnosťou povedať homíliu a recitovať s veriacimi všeobecnú modlitbu.

• 16. 11. 2011 – ŠTVRTÉ BOŽIE PRIKÁZANIE

✘ Čítanie z knihy Levitikus

¹³ Neutláčaj a neokrádaj svojho blížneho! Mzda robotníka nech neostáva v tvojich rukách do druhého rána! ¹⁴ Hluchému sa nevysmievaj a slepému nestavaj do cesty prekážky, ale boj sa svojho Boha! Ja som Pán! ¹⁵ Na súde sa nedopúšťaj krivdy! Ani chudobnému nenadržaj, ani zámožnému nechytaj stranu! Svojho blížneho súď spravodlivo! ¹⁶ Neroznášaj osočovania medzi súkmeňovcami! Nečíhaj na život svojho blížneho! Ja som Pán! ¹⁷ Nenos nenávisť vo svojom srdci voči svojmu bratovi! úprimne napomeň svojho blížneho, aby si preň neuvalil vinu na seba! ¹⁸ Nepomsti sa a neprechovávaj hnev voči príslušníkom svojho ľudu, ale miluj svojho blížneho ako seba samého! Ja som Pán! (Lev 19:13-18 SSV)

Počuli sme Božie slovo

Štvrté prikázanie sa výslovne obracia na deti v ich vzťahu k otcovi a k matke, lebo tento vzťah je najuniverzálnejší. Takisto sa týka príbuzenských vzťahov s ďalšími členmi rodiny. Žiada, aby sme preukazovali úctu, láskavosť a vďačnosť starým rodičom a predkom. Vzťahuje sa napokon na povinnosti žiakov voči učiteľom, zamestnancov voči zamestnávateľom, podriadených voči svojim predstaveným, občanov voči svojej vlasti a voči tým, ktorí ju spravujú a v nej vládnu. Toto prikázanie zahŕňa a predpokladá aj povinnosti rodičov, poručníkov, vyučujúcich, vedúcich, vysokých štátnych úradníkov, vládnych činiteľov a všetkých, ktorí vykonávajú moc nad inými alebo nad spoločenstvom osôb. (KKC 2199)

Zachovávanie štvrtého prikázania má svoju odmenu: „Cti svojho otca a svoju matku, aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh!“ (Ex 20,12). Zachovávanie tohto prikázania prináša spolu s duchovným ovocím aj časné ovocie pokoja a blahobytu. A naopak, nezachovávanie tohto prikázania spôsobuje veľké škody spoločenstvám i jednotlivým osobám. (KKC 2200)

TRI PILIERE: RODINA, SPRAVODLIVOSŤ a ÚCTA

1) RODINA

„...dieťa je geneticky naprogramované tak, aby si s nejakou osobou vytvorilo silné emocionálne puto, lebo to zvyšuje šance na jeho prežitie a súčasne tvorí nevyhnutnú podmienku jeho optimálneho kognitívneho, emocionálneho a sociálneho vývinu. Keď je toto puto narušené alebo nedostatočne pevné, trpí dieťa emocionálne, je nesústredené, impulzívne, hyperaktívne alebo naopak pasívne, nemá dôveru v ľudí, je nepriateľské až agresívne, má zníženú schopnosť predvídať dôsledky konania a tlmiť svoje nevhodné správanie. Tieto problémy pretrvávajú aj v dospelosti vrátane problémov s nadväzovaním a udržiavaním priateľských a partnerských vzťahov, vrátane sexuálnych (Spitz, 1945, Bowlby, 1982, Koluchová, 1976). Takto postihnuté deti v dospelosti trpia často depresiami. Ak dieťa príde o matku, môže sa narušiť jeho imunitný systém. Takúto stratu dieťa prežíva ako obrovský stres, na čo mozog reaguje zvýšenou produkciou kortizolu, ktorý narúša produkciu bielych krviniek - lymfocytov, ktoré máme na to, aby zneškodňovali baktérie. Ak ich nemáme dosť, zvýši sa tým riziko choroby a úmrtia (Joseph, 1999). To sa stalo novorodeničkam, oddeleným od ich mám. Deti umiestnené do detských domovoch zomierali o 70% častejšie ako deti v rodinách (Langmeier, Matějček, 1975). O 50% častejšie zomierajú malé deti aj vtedy, keď im zomrie matka a starostlivosť o ne prevezme príbuzná. Týka sa to najmä detí vo veku od pol do jedného roka. Čím je nedostatok materinskej lásky väčší, tým vážnejšie je poškodenie mozgu. Vidíme to na deťoch, ktoré boli vo veku 1-3 rokov umiestnené v domove. Nechajú sa ľahko rozrušiť, nevedia sa hrať, nadviazať kontakt s ostatnými deťmi, majú problém sústrediť sa a zle im funguje pamäť (Goldfarb, 1943, Langmeier, Matějček, 1975). Ba čo viac, deti vychovávané bez lásky majú zníženú schopnosť empatie, teda schopnosť prežívať to, čo cíti ten druhý. Rozvinutá schopnosť empatie nás vedie k tomu, aby sme trpiacemu pomáhali, uľahčuje nadviazať a udržiavať priateľské vzťahy. Najviac priateľov majú práve tí ľudia, ktorí sú najviac empatickí. Tí sú tiež lepšími a stabilnejšími partnermi a rodičmi. Keď psychológovia podrobne študovali dynamiku vzťahu medzi matkou a dieťaťom, zistili, že viac empatické matky odpovedajú častejšie a s väčším porozumením na podnety dieťaťa, čo prispieva k jeho emocionálnej pohode a k vzájomne stabilnému emocionálnemu putu. Takéto pozitívne emocionálne vyladenie je tiež príznačné pre úľubostný vzťah medzi dospelými, či dospievajúcimi. Keď sa opakovaná skúsenosť prežívania subjektívneho stavu druhého spája so spoločnými túžbami a s hlbokým pocitom vzájomného porozumenia, hovoríme o láske. Deti obdarované láskou sú v dospelosti šťastnejšie a zdravšie. Sú aj

lepšími rodiči a partnermi, lebo vedia ako lásku prejavovať.“ (Prof. PhDr. Jana Plichtová, PhD.)

*„...po cela stáletí existoval **složitý fungujúci systém rozvetvené rodiny**, ktorá poskytovala díteti bezpečné zázemí, rúzné životni zkušnosti a rozličnou formu peče. Nešlo jen o prarodiče, kteří byli velmi důležití, ale i o rúzné neprovdané tetičky či další příbuzný par žijící pod stejnou střechou s dětmi stejného či jiného věku. Každý dával dětem něco ze své osobnosti, zkušnosti i lásky. V takovém prostředí mohly vyrústat empatické, společensky přizpůsobivě osobnosti. Nebyl tu prostor pro egoistické na sebe soustředěné jedince. U děti nevznikal dnes tak častý pocit osamění, zanedbávaní nebo nedostatku pozornosti. Vždy byl někdo po ruce. Je známo, že charakterové rysy a vlastnosti, které se nepěstují, se vytrácejí a mohou se ztratit navždy. To je asi největší problém. Děti vychovávané v úzké rodině si jen těžko vypěstují skutečnou empatii a také přirozené sebevědomí v komunikaci s ostatním světem. Nešlo jen o styk s dospělými, ale soužití s řadou bratranců, sestřenic nebo jiných mladších členů rodiny, kteří vytvářeli přirozené velké společenství, jakýsi klan. Jaké je řešení? Američtí psychologové o tom intenzivně bádají. Stejně tak to řeší i psychologové v zapadni Evropě. Kromě velké rodiny, na niž staromilsky vzpomínají, však zatím nedokázali nabídnout žádné použitelně praktické řešení.“ (100+1, 10/2006, krátené)*

„Podľa sociológa Dávida Blankenhorna, autora knihy Amerika bez otcov, je neprítomnosť otcov najdeštruktívnejším trendom našej generácie. Bývalý Clintonov viceprezident Al Gore priznal, že za väčšinou sociálnych bied v USA nájdeme neprítomnosť otcov vo výchove.“

- **Rodina je prvotné a prirodzené spoločenstvo** – boli to rodiny a rody, ktoré vytvorili štát (= z tohto pohľadu umelé spoločenstvo), nie naopak.
- **Preto aj z tohto pohľadu je nutné, aby štát slúžil záujmom rodín** a ich ochrane a podpore, nie naopak!
 - **Odtiaľ problém s rôznymi „registrovanými partnerstvami“** a pod., ktoré v tomto smere idú úplne mimo tento logický rámec a nadradzujú záujmy jednotlivcov, lobistických skupín a politikov nad záujmy prirodzených spoločenstiev, ktoré sú ale štátu prirodzene nadradené!

2) SPRAVODLIVOSŤ

- **Prečo** by si mali deti ctiť svojich rodičov?
 - „Byť slušným znamená nerobiť podvody a triky pri výmene tovaru a služieb alebo pri výmene citov. „**Dávam ti toľko, koľko ty dávaš mne**“ platí práve tak pre hmotne veci ako aj v láske a je to vládnuce etické pravidlo v kapitalistickej spoločnosti.“ (Erich Fromm)
- **Ak dieťa od rodičov prijíma výchovu, potom od nich niečo prijíma.**
- **A ak niečo prijíma, je slušné a spravodlivé to aj vrátiť.**
 - „Kopal raz jeden chudobný človek pri hradskej ceste priekopy. A neviem, ako sa stalo, ako nie, dosť na tom, že sám kráľ voľaraz šiel po tej ceste a opýtal sa chudobného človeka: "Povedzže mi ty, môj drahý, akú máš plácu na deň za túto ťažkú robotu?" "Ha, najjasnejší kráľu, ja mám na deň tri groše." Zadivil sa kráľ nad tým a opýtal sa ho, ako môže z tých troch grošov vyžiť. "Jaj, vaša jasnosť, čoby len vyžiť, to by ešte bolo ľahko, ale ja z tých troch grošov prvý vraciam, druhý požičiavam a iba na tom treťom sám žijem." Ale tu veru kráľ nerozumel, čo to znamená, trel si rukou čelo, že si rozhúta, čo by to, ako by to mohlo byť. No nevyhúta nič, len pekne-krásne priznal, že on veru nerozumie, ako by to mohlo byť, z troch grošov i vracat', i požičiavať, i vyžiť. "Nuž, najjasnejší pane," povie chudobný človek, "to je takto! Chovám si otca už starého a nevládneho, tomu vraciam, bo on ma vychoval. Ale chovám i malého syna, tomu požičiavam, aby mi vrátil, keď ostariem. A na treťom groši aj sám potrebujem žiť."“ (Dobšinský) – **a presne o tomto rodina je!**
- **UNIVERZÁLNE PRAVIDLO** – nielen v rodine, ale aj všade:
 - **Ak PROFITUJEM napríklad z toho, že žijem v civilizovanom štáte**, kde je istá miera bezpečnosti, komfortu, priestoru pre život, **potom som povinný sa aj podieľať na jeho udržiavaní a angažovať sa v záujme jeho dobra**. Nebyť len konzumentom rôznych „dávok“, alebo sa iba letargicky obmedziť na to, že „odvolím“, alebo že mi z výplaty automaticky strhnú nejaké dane...
 - „Povinnosťou občanov je prispievať spolu s občianskou mocou k dobru spoločnosti v duchu pravdy, spravodlivosti, solidarity a slobody. Láska k vlasti a služba vlasti vyplývajú z povinnosti vďačnosti a z poriadku lásky. Podriadenosť právoplatným

autoritám a služba spoločnému dobru vyžadujú, aby občania plnili svoju úlohu v živote politického spoločenstva.“ (KKC 2239)

- **A naopak:** „Občan je vo svedomí viazaný neriadiť sa predpismi občianskych autorít, ak sú tieto predpisy v rozpore s požiadavkami morálneho poriadku, so základnými ľudskými právami alebo s učením evanjelia. Odopretie poslušnosti občianskym autoritám, keď ich požiadavky odporujú požiadavkám správneho svedomia, má svoje odôvodnenie v rozlišovaní medzi službou Bohu a službou politickému spoločenstvu: „Dávajte teda, čo je cisárovo; cisárovi, a čo je Božie, Bohu“; „Boha treba viac poslúchať ako ľudí““
- **oboje predpokladá angažovaného občana, ktorý nielen prijíma, ale rovnakou mierou aj prispieva:** „Aj takou osobitnou povinnosťou sú zaviazaní, každý totiž podľa vlastného postavenia, aby poriadok časných vecí naplňali a zdokonaľovali evanjeliovým duchom, a tak zvlášť pri usporadúvaní týchto vecí a vo vykonávaní svetských úloh vydávali svedectvo o Kristovi.“ (c. 225 § 2 CIC) a „Aby kresťansky inšpiroval časný poriadok v spomenutom zmysle služby človeku, nemôžu sa laici zrieknuť zapojenia sa do "politiky", to znamená, do rozličných a mnohorakých iniciatív, na hospodárskej, sociálnej, zákonodárnej, správnej a kultúrnej úrovni, ktoré slúžia organickému a systematickému podporovaniu všeobecného dobra.“ (Ján Pavol II., Christifideles laici 42)

3) ÚCTA A ÚCTA

Čo znamená „uctiť si“?

„¹⁷ Starší, ktorí sú dobrými predstavenými, zasluhujú si dvojnásobnú úctu, najmä tí, čo sa namáhajú pri slove a vyučovaní. ¹⁸ Ved' Písmo hovorí: "Mlátiacemu volovi nezaviažeš papuľu" a "Robotník si zaslúži svoju mzdu." (1Ti 5:17-18 SSV)“

- **ÚCTA je teda POSTOJ**, ktorým rešpektujeme, prijímame a vyjadrujeme hodnotu iného človeka. „Úcta je uznanie vážnosti, authority niekoho, hodnoty niečoho.“ (wikipedia.sk)

- **PREJAVUJE sa v správaní a konaní na „morálnej úrovni“:** napríklad aj rešpektovaním etikety namiesto snahy „byť originálny“, alebo „provokujúci“ ...
- **ALE MÁ AJ SVOJE MATERIÁLNE VYÚSTENIE** – ako naznačuje Jakub, keď hovorí: „¹⁵ Ak je brat alebo sestra bez šiat a chýba im každodenná obživa ¹⁶ a niekto z vás by im povedal: "Chodte v pokoji! Zohrejte sa a najedzte sa!", ale nedali by ste im, čo potrebujú pre telo, čo to osoží?! (Jam 2:15-16 SSV)“
- **TO SA NETÝKA IBA ĽUDÍ, ALE AJ VZŤAHU S BOHOM:**
 - **„Ohnivé slová adresoval svätý Ambróz bohatým, ktorí si mysleli, že plnia svoje náboženské povinnosti navštevovaním chrámu bez toho, že by sa delili o svoje majetky s chudobnými, alebo ich dokonca ešte aj utláčali: "Počúvaj, boháč, čo hovorí Pán? A ty prichádzaš do chrámu, nie aby si niečo daroval chudobnému, ale aby si bral.“ Nemenej náročný bol svätý Ján Chryzostom: "Chceš si uctiť Kristovo telo? Neobchádzaj ho bez povšimnutia, keď je nezaoblečené. Nevzdávaj mu úctu tu v chráme hodvábnymi látkami, aby si ho potom zanedbával vonku, kde trpí zimou a nahotou. Ten, ktorý povedal: »Toto je moje telo«, je ten istý, čo povedal: »Bol som hladný a nedali ste mi jesť«, a »Čo ste urobili najmenšiemu z mojich bratov, mne ste to urobili...« Čomu slúži eucharistický stôl, hoci aj preťažený zlatými kalichmi, keď on zomiera hladom? Začni tým, že ho ako hladného najprv nasýtiš, a potom tým, čo ostane, budeš môcť ozdobiť oltár.“ Sú to slová, ktoré účinne pripomínajú kresťanskému spoločenstvu povinnosť utvoriť z Eucharistie miesto, kde sa bratskosť stáva konkrétnou spoluúčasťou, kde sa poslední stávajú prvými v mysli a srdci bratov a sestier, kde sám Kristus prostredníctvom veľkodušného daru bohatých chudobným môže určitým spôsobom i naďalej konať zázrak rozmnoženia chleba.“ (Ján Pavol II., Dies Domini 71)**

• 30. 11. 2011 – PIATE BOŽIE PRIKÁZANIE

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Matúša

²¹ Počuli ste, že otcom bolo povedané: “Nezabiješ!” Kto by teda zabil, pôjde pred súd. ²² No ja vám hovorím: Pred súd pôjde každý, kto sa na svojho brata hnevá. Kto svojmu bratovi povie: “Hlupák,” pôjde pred veľradu. A kto mu povie: “Ty bohapustý blázon,” pôjde do pekelného ohňa. ²³ Keď teda prinášaš dar na oltár a tam si spomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe, ²⁴ nechaj svoj dar tam pred oltárom a choď sa najprv zmieriť so svojim bratom; až potom príď a obetuj svoj dar. ²⁵ Pokonaj sa včas so svojim protivníkom, kým si s ním na ceste, aby ťa protivník nevydal sudcovi a sudca strážnikovi a aby ťa neuvrhli do väzenia. ²⁶ Veru, hovorím ti: Nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš do ostatného haliera. (Mat 5:21-26 SSV)

Počuli sme slovo Pánovo!

Toto prikázanie nám pomôže **lepšie pochopiť niečo, čo by sme mohli nazvať „Božou pedagogikou“.**

1. úroveň: NEZAVRAŽDÍŠ

- v hebrejčine „*ló racach*“ – slovo *racach* znamená zavraždiť, zmasakrovať.
- Biblia si jasne a triezvo uvedomovala dve veci:
 - V „**nevykúpenom svete**“ nie je možné sa občas vyhnúť zákonnej **obrane** – formou vojny, alebo nevyhnutnej popravy.
 - Na druhej strane **vražda – opravdivé CHCENÉ ZABITIE INÉHO ČLOVEKA – je neprípustná za akýchkoľvek okolností.**
 - Na takéhoto človeka sa **nevzťahovalo dokonca ani právo azylu**²: „*Ale ak niekto nenávidí svojho blížneho, ak číha na jeho život a vstane a udrie ho tak, že umrie, a potom by utiekol do jedného z vyššie spomenutých miest,* ¹² *nech starší jeho mesta pošlú poň, nech ho dajú priviesť z mesta útočiska a nech ho vydajú do rúk príbuzného toho, ktorého krv bola vyliata, aby*

² Ten, kto niekoho udrie tak, že ho zabije, musí zomrieť. ¹³ Ak to však neurobil úmyselne, ale azda Boh to dopustil, tak ti ustanovím miesto, kde sa bude môcť utiecť. ¹⁴ Kto zločinne a úkladne zabije svojho blížneho, aj od môjho oltára ho odtrhneš, aby zomrel. (Exo 21:12-14 SSV)

zomrel. ¹³ *Nebudeš mať s ním zľutovanie, lež odstrániš vinnú krv z Izraela, aby sa ti dobre vodilo. (Deu 19:11 SSV)*

2. úroveň: NEUBLÍŽIŠ

- **Ublíženie je niečo ako „nedokonaná vražda“** – a preto Biblia odmieta aj ubližovanie v zmysle zranenia, zmrzačenia, zbitia... napríklad: „²⁴ oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, ²⁵ popáleninu za popáleninu, ranu za ranu, hrču za hrču. ²⁶ Ak niekto udrie svojho otroka alebo svoju slúžku po oku a zničí mu ho, za jeho oko daruje mu slobodu. ²⁷ Ak vybijie svojmu otrokovi alebo svojej slúžke zub, prepustí ho za jeho zub na slobodu. (Exo 21:24-27 SSV)“

3. úroveň: „ZLATÉ PRAVIDLO“

- „¹⁵ Čo sa nepáči tebe, nerob ani ty inému! (Tob 4:15 SSV)“ – už nejde len o fyzické ublíženie, ale o univerzálny kódex „slušného správania sa“ k sebe navzájom.
- „Nie je náhoda, že „zlate pravidlo“ sa dnes stalo najpopulárnejším náboženským prikázaním. Pretože ho možno vysvetľovať v termínoch etiky, je to jedine náboženské prikázanie, ktorému každý rozumie a je ochotný ho aj uskutočňovať.“ (Erich Fromm)

4. úroveň: NIELEN NAVONOK

- Tu už začína **PRECHOD OD ZÁKONA K ZNOVUZRODENIU!**
- Hovorilo o tom dnešné evanjelium.
- Už nejde len o slušnosť a spolužitie navonok, ale o **úplnú vnútornú premenu človeka** a jeho myslenia.
 - Lenže **AKO INAK môžem nepriať človeku**, ktorý sa ku mne napríklad aj zle správa, **nič zlé – leda že si ho zamilujem?**
 - **Dá sa ale zamilovať si zlého človeka? Určite hej:** „Všední člověk miluje ty, kdo se mu zdají dobří; mudrc zahrnuje největší sympatií ty, kteří jsou, jak vidí, zlí, neboť prozkoumal hloubku jejich bídy.“ (Láma Yongden)
 - **Ale to už je reč o ozajstnej LÁSKE, nielen pocitoch SYMPATIE** – aj keď so súcitom prichádzajú aj oni!
 - **A odtiaľto je už len krok k poslednej rovine:**

5. úroveň: ČLOVEK NADOVŠETKO

- *Ježiš hovorí: „³⁸ Počuli ste, že bolo povedané: “Oko za oko a zub za zub!”³⁹ No ja vám hovorím: Neodporujte zlému. Ak ťa niekto udrie po pravom líci, nadstav mu aj druhé.⁴⁰ Tomu, kto sa chce s tebou súdiť a vziať ti šaty, nechaj aj plášť.⁴¹ A keď ťa bude niekto nútiť, aby si s ním išiel jednu míľu, chod' s ním dve.⁴² Tomu, kto ťa prosí, daj, a neodvracaj sa od toho, kto si chce od teba niečo požičať.⁴³ Počuli ste, že bolo povedané: “Milovať budeš svojho blížneho a nenávidieť svojho nepriateľa.”⁴⁴ Ale ja vám hovorím: Milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú,⁴⁵ aby ste boli synmi svojho Otca, ktorý je na nebesiach. Veď on dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých a posiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých.⁴⁶ Lebo ak milujete tých, ktorí vás milujú, akú odmenu môžete čakať? Vari to nerobia aj mýtnici?⁴⁷ A ak pozdravujete iba svojich bratov, čo zvláštne robíte? Nerobia to aj pohania?⁴⁸ Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec. (Mat 5:38-48 SSV)“*
- **Inými slovami: POCHOPÍŤ, že človek sám o sebe je vzácnejší, dôležitejší a cennejší, než čokoľvek ostatné!**
 - *„To, že žijeme v spoločnosti možných bohov a bohýň, je závažná vec. Musíme pamätať na to, že aj ten najnudnejší a najnezaujímavejší človek, s ktorým sa rozprávame, môže byť jedného dňa stvorením, pred ktorým by sme boli v silnom pokušení klaňať sa, ak by sme ho v tej jeho budúcej podobe videli teraz. ... **Národy, kultúry, umenia, civilizácie - tie sú smrteľné a ich život je oproti nášmu životom komára.** No tí, s ktorými žartujeme, pracujeme, sobášime sa, ktorými pohrdame a ktorých vykorisťujeme - to sú nesmrteľné ohavnosti alebo nekonečné skvosty.“ (C. S. Lewis)*
- **A preto je – vo svetle Evanjelia – ZVRÁTENÉ akýmkoľvek spôsobom uprednostniť čokoľvek (okrem Boha) pred človekom!!!**
 - **A naopak, pre nás samotných jedinú, čo nás „dostáva“ do Neba, je LÁSKA – a bez lásky je náš život v plnom zmysle slova neúspešný – bez ohľadu na mieru bohatstva, či pozemského úspechu!**

PRAKTICKÉ DÔSLEDKY:

- **Okrem záverečnej zásady „milovať blížnych ako Kristus“ ešte jedna vec:**
- **BOŽIA PEDAGOGIKA ide v podstate v nasledovných krokoch:**

- **Vonkajší príkaz**
- **Jeho zovšeobecnenie**
- **Zvnútornenie**
- **Završenie v láske**
- Na lepšie pochopenie si to ukážme napríklad na príkaze „svätého zhromaždenia“³, čiže nedeľnej svätej omše
 - *PRÍKAZ – zúčastniť sa v nedeľu oslavy Boha v spoločenstve farnosti*
 - *ZOVŠEOBECNENIE – úcta k Bohu by mala byť prítomná v celom našom živote, nielen v akte omše*
 - *ZVNÚTORNENIE – motív vychádza zvnútra, nie z vonkajšieho príkazu, ktorý plníme, z pocitu lásky a vďačnosti voči Bohu*
 - *ZAVRŠENIE – opravdivá láska, ktorá potom pretvára a robí „eucharistickým“ celý náš život, kde cieľom nie je zisk (spása, požehnanie), ale ozajstná a nezištná oslava Boha.*
- **Týmto spôsobom je potrebné završovať v našom živote všetko!**

³ *šesť dní budete konať svoju prácu, siedmy deň bude dňom úplného odpočinku so svätým zhromaždením.*
(Lev 23:3 SSV)

• 14. 12. 2011 – ŠIESTE BOŽIE PRIKÁZANIE

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Matúša

²⁷ Počuli ste, že bolo povedané: “Nescudzoložíš!” ²⁸ No ja vám hovorím: Každý, kto na ženu hľadá žiadostivo, už s ňou scudzoložil vo svojom srdci. ²⁹ Ak ťa zvádza na hriech tvoje pravé oko, vylúp ho a odhod' od seba, lebo je pre teba lepšie, ak zahynie jeden z tvojich údov, ako keby sa malo celé tvoje telo dostať do pekla. ³⁰ A ak ťa zvádza na hriech tvoja pravá ruka, odtni ju a odhod' od seba, lebo je pre teba lepšie, ak zahynie jeden z tvojich údov, ako keby malo ísť celé tvoje telo do pekla. (Mat 5:27-30 SSV)

Počuli sme slovo Pánovo!

Je sex hriechom?

- Možno sa tejto otázke zasmejete, ale sú ľudia (mimo kresťanstva), ktorí tomu fakt veria!!! 😊 napríklad:
 - „*Dedičný hriech je podľa Augustína a tým cirkvi sexuálne determinovaný a prenáša sa prostredníctvom pohlavného aktu na každého ďalšieho človeka. Nečudo, že sexualita a túžba po žene je považovaná za hriech a má sa potláčať...*“ (Olga Pietruchová, aktivistka za potraty a antikoncepciu)
- Cirkev a kresťania na to pritom pozerajú úplne opačne:
 - „*Sexualita je prameňom radosti a potešenia: „Sám Stvoriteľ... ustanovil tiež, aby manželia v tejto úlohe [plodenia] nachádzali rozkoš a šťastie tela i ducha. Manželia teda nerobia nič zlé, keď túto rozkoš hľadajú a tešia sa z nej.*“ (KKC 2362)
 - „*Je svätý. Predstavuje jedinú bránu, ktorou sám Boh pravidelne navštevuje náš svet, aby vykonal zázrak, aký dokáže iba on sám: vytvorenie nového obrazu seba samého. Sex symbolizuje Boha, pretože vytvára nové obrazy Boha. Je už od prírody taký extatický v oboch významoch tohto slova: intenzívne radostný a zabúdajúci na seba (extáza doslova znamená „byť mimo seba“). ... nielen preto, že je sám osebe objektívne svätý, ale že nám subjektívne poskytuje predchuť neba, zabúdanie na seba, vykročenie zo seba a sebadarovanie sa.*“ (Peter Kreeft, katolícky filozof)

V čom je teda problém?

- Jadro otázky tkvie v niečom, čo by sme nazvali „**hierarchiou dobier**“.
 - **V podstate NEJESTVUJÚ ZLÉ VECI.**
 - **Jestvujú len DOBRÉ VECI** – ako hovorí Pavol: „*Všetko smiem... (1Co 6:12 SSV)*“
 - **ALE AK SA POUŽÍVAJÚ DOBRÉ VECI ZLÝM SPÔSOBOM, stávajú sa zlými** – preto Pavol hneď jedným dychom dodáva: „*...Ale nie všetko osoží. "Všetko smiem." Ale ja sa ničím nedám zotročiť. (1Co 6:12 SSV)*“
 - **ZLÝ SPÔSOB** definuje filozofia (a aj teológia) ako ten, v ktorom **uprednostníme nižšie dobro na úkor vyššieho**:
 - *Je teda napríklad dobré obetovať peniaze na záchranu ľudského života,*
 - *ale je zlé obetovať ľudský život a zabíjať pre peniaze.*
- Ak by sme chceli použiť modernú schému, mohli by sme to znova ukázať na schéme Maslowovej hierarchie potrieb:
 - **Maslow rozlišuje nasledovné potreby:**
 - Fyziologické: jedlo, pitie, rozkoš,...
 - Istota: majetok, bezpečie, zázemie,...
 - Spoločnosť: žiť v spoločnosti ľudí, mať vzťahy, zábava, spoločenský život
 - Dôležitosť: byť viac, presadiť sa
 - Sebaaktualizácia: byť najlepší možný, dokonalý
 - Transcendencia, čiže darovanie sa, služba, láska...
 - **Na základe HERZBERGA môžeme povedať, že je to súčasne aj hierarchia dobier a teda aj hierarchia šťastia:**
 - Jedlo, pitie, spánok, sex,... nás uspokojia.
 - Istota, majetok, bohatstvo, luxus, pohodlie,... nás uspokojia viac!
 - Spoločnosť, zábava,... ešte viac!
 - Víťazstvo, prekonanie iných, sláva a moc nás uspokojia ešte viac!
 - osobný úspech, prekonanie seba, svojich hraníc a obmedzení, dokonalosť,... to všetko nás naplní ešte viac!
 - A zmysluplnosť, slúžiť niečomu, čo nás presahuje, byť toho súčasťou, nachádzať v tom zmysel a tak sa sám stávať viac, než smrteľníkom – to je najviac, zo všetkého!

- Je teda dobré, ak nižšie dobrá neprekážajú, ale slúžia vyšším dobrám!
 - PRE KREŠTANA to znamená ŽIŤ PLNOSŤ ŽIVOTA, založeného na láske a jednote s Bohom a so všetkými ľuďmi a na účasti na tvorbe Božieho Kráľovstva: nového Neba a novej Zeme.
 - SVÄTOSŤ a DOKONALOSŤ nie sú samoučelné, ale slúžia tomu, aby sme toto dielo dokázali robiť čo najlepšie a najdokonalejšie – a tým sa aj sami stávajú ešte extatickejšími.
 - ÚSPECH má cenu vtedy, ak nám dodáva odvahu k svätosti a láske a tak im slúži. Samotné „vítazstvá“ sa tak stávajú niečím nekonečne viac, než iba „rozdrvením súpera“ a „presadením seba“.
 - VZŤAHY a SPOLOČNOSŤ sú tu na to, aby nám navzájom pomáhali aj ich samotné završiť v opravdivej komunite lásky, smerujúcej k Presahujúcemu – a tak aj samé vzťahy sa dostávajú na úplne inú rovinu, než len „spoločenský život“
 - MAJETOK, JEDLO, PITIE, SEX,... – to všetko je plne podriadené týmto cieľom a v nich aj sami dosahujú svoju plnosť a zmysel:
 - Jedlo, ktoré je požehnaním,
 - sex, ktorý je svätým
- **A teraz si to obráťme tak, ako to obracia súčasná spoločnosť:**
 - *„Sex je účinným náboženstvom našej kultúry a náboženstvo je najväčšou silou na svete, najsilnejšou motiváciou, aká len existuje. ... Sex funguje ako náboženstvo. ... Amerika v podstate nepozná rozdiel medzi sexom a peniazmi. So sexom zaobchádza ako s peniazmi, pretože ho pokladá za výmenný prostriedok, a s peniazmi zaobchádza ako so sexom, pretože očakáva, že peniaze otehotnejú a rozmnožia sa“ (Peter Kreeft, katolícky filozof)*
 - **Inými slovami: zo SEXU sa stáva CIEĽ.**
 - VZŤAHY sú podriadené sexu: Už nie sex ako pomôcka k manželskej komunite, ale manželstvo (alebo partnerstvo, alebo len „nezáväznú užívanie si“) ako nástroj sexu.
 - Nie sex podriadený vzťahu a láske, ale vzťahy odsúvané nabok kvôli sexu...
 - **Výsledok? Vyprázdnenie života!**
 - **Napríklad len v manželstve tvorí sex maximálne 2% spolužitia!**

- **Ak uprednostníme sex** na úkor vzťahov a lásky a ostatného, dostaneme 2% šestotriedny zážitok...
- **Ak, naopak, podriadime sex** a ostatné veci vyšším hodnotám, dostaneme 98% prvotriedny zážitok manželskej komunity, k tomu 200% prvotriedny zážitok Boha a k tomu ešte 2% bonus v podobe sexu, ktorý iste poteší, aj keď v spoločnosti oboch predchádzajúcich je to naozaj už len milé potešenie „ako prídavok“, nič viac...

REČOU BIBLIE:

- **Sex je v pohode.**
- **ALE:**
 - **Cudzoložstvo** – znamená SEX na úkor VZŤAHOV a ostatných vyšších hodnôt = ZLO
 - Podobne 9. prikázanie: „*Nepožiadaj manželku svojho blížneho!* (Deu 5:21 SSV)“ – **ak sa sex z pozície NÁSTROJA a DOPLNKU premení na CIEĽ a OBJEKT TÚŽOB** a to aj na úkor vyšších dobier = ZLO
- Vo svojej podstate nič nové pod Slnkom, ☺... stačí si pozrieť zaujímavé paralely:

Paralela 1: NAPOLEON HILL: MYSLENÍM K BOHATSTVU:

- Medzi prekážkami bohatstva a úspechu uvádza nekontrolovaný sex hneď dvakrát:
 - „**Nezvladatelný pohlavní pud.** Sexuální energie je nejmocnější ze všech stimulů, které nás pohánějí k činnosti. Protože jde o nejmocnější pud, musí být pod kontrolou a jeho energii lze pak využít a odvést ji jiným užitečným směrem.“
 - „**Nestřídmost.** Nestřídmost v jídle, pití a sexu je zvláště škodlivá. Nemírné holdování čemukoliv úspěchu nepřeje.“
- **A vysvetľuje:** „*Pohlavní žádost je nejmocnější lidskou touhou. Lidé hnaní touto touhou projevují intenzivní obrazotvornost, sílu vůle, vytrvalost a tvořivou schopnost jindy u nich nepředstavitelnou. Touha po pohlavním styku je tak silná a podnětná, že lidé otevřeně riskují život a svou dobrou pověst, aby ji ukojili. Je-li spoutána a odvedena jiným směrem, zachovává si tato motivační síla všechny své schopnosti vyvolat intenzivní*“

obrazotvornost, odvahu atd., ktorých lze použiť jako mocných tvůrčích sil v literatuře, umění či v jakékoli jiné profesi či povolání, samozřejmě včetně akumulace bohatství.“

Paralela 2. Sociologické poznatky:

- *„Na konci 20. rokov minulého storočia sa britský antropológ Joseph **Daniel Unwin** rozhodol dokázať, že manželstvo je prekonanou a škodlivou spoločenskou inštitúciou. V roku 1934, po siedmych rokoch výskumov, ktoré zahŕňali analýzu sexuálnych zvyklostí 86 historických civilizácií a kultúr, bol Unwin donútený prehodnotiť svoju pôvodnú tézu. V diele *Sex and Culture (Sex a kultúra)* došiel k záverom, ktoré by sa dali zhrnúť do nasledujúcich troch bodov: 1.) Kultúry, vyznávajúce ideál voľnej lásky a ponechávajúce svojim členom sexuálnu slobodu, ustrnuli vo svojom vývoji na úrovni kmeňových spoločností a ďalej sa nerozvíjajú. 2.) Kultúry, ktorých spoločenské normy uzatvárajú sexualitu do mantinelov monogamného manželstva, akoby vytvárali „expanzívnu energiu“, prispievajúcu k vzniku, rastu a pretrvaniu civilizácie. Takéto spoločnosti zrazu začínajú budovať veľké náboženské i svetské stavby, vytvárajú prepracované myšlienkové systémy, uskutočňujú nové objavy a expandujú kultúrne, ekonomicky i vojensky. 3.) Kultúry, ktoré uznávali obmedzujúcu sexuálnu morálku, no časom u nich v tomto smere došlo k uvoľneniu mravov, buď civilizačne stagnujú, alebo degenerujú, pričom v priebehu dvoch - troch generácií si ich spravidla podmania národy vyznávajúce prísnu monogamiu a patriarchálny princíp.“ (aktuality.sk)*

• 18. 1. 2012 – SIEDME a DESIATE BOŽIE PRIKÁZANIE

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Lukáša

¹⁶ A povedal im aj podobenstvo: "Istému boháčovi prinieslo pole veľkú úrodu.

¹⁷ Premýšľal a hovoril si: "Čo budem robiť? Veď nemám kde uložiť svoju úrodu." ¹⁸ Potom si povedal: "Toto urobím: Zrúcam svoje sýpky a postavím väčšie a tam uložím všetko obilie i ostatný svoj majetok. ¹⁹ Potom si poviem: Duša, máš veľké zásoby na mnohé roky. Odpočívaj, jedz, pi a veselo hoduj!" ²⁰ Ale Boh mu povedal: "Blázon! Ešte tejto noci požiadajú od teba tvoj život a čo si si nahonobil, čie bude?" ²¹ Tak je to s tým, kto si hromadí poklady, a pred Bohom nie je bohatý."

(Luk 12:16-21 SSV)

Počuli sme slovo Pánovo!

Dnes sa zameriame na tému majetku – a to z dvoch hľadísk:

1) SÚKROMNÝ MAJETOK:

- Niekedy sa o prvej cirkvi v Jeruzaleme hovorí ako o „komunizme“, pretože „všetko mali spoločné“.
- Nie je to ale tak, pretože je tu obrovský rozdiel:
 - KOMUNIZMUS neguje súkromné vlastníctvo
 - KATOLÍCKA CIRKEV a BIBLIA všeobecne ho zase berie ako naprostú a neodňateľnú samozrejmosť: „Encyklika *Rerum novarum*, ktorej predmetom je sociálna otázka, kladie dôraz aj na tento problém, keď pripomína a potvrdzuje učenie Cirkvi o vlastníctve, o práve na súkromné vlastníctvo, a to aj vtedy, keď ide o výrobné prostriedky. To isté robí aj encyklika *Mater et Magistra*. Uvedená zásada, ako ju vtedy Cirkev pripomenula a ako ju stále učí, sa podstatne líši od programu kolektivismu, ktorý hlása marxizmus a ktorý sa v priebehu desaťročí, čo uplynuli od čias encykliky Leva XIII., uviedol do života v rozličných krajinách sveta.“ (Ján Pavol II., *Laborem exercens* 14)
- **PREČO JE TOMU TAK?**
 - **SPÁSA** = byť ako Boh a žiť Boží život.
 - **BOH** je LÁSKA a Jeho život je LÁSKA.

- **LÁSKA** = darovanie.
- **DAROVAŤ** ale môžete iba to, čo **VLASTNÍTE!**
- **Odtiaľ základné koncepty kresťanstva:**
 - **SLOBODA** – človek musí vlastniť seba ako osobu. Nemôže byť zotročený.
 - **VLASTNÍCTVO** – len majetok, ktorý človeku právom náleží, môže byť darovaný.
- **UPIERANIE slobody a práva vlastniť** je tak v najhlbšom rozpore s katolíckym učením.
 - **PODOBNE KRÁDEŽ** – vznešene označená za „znárodnenie“ – je niečím neprípustným.
- **„KONCEPT DESIATKU“ v Biblii veľmi dobre vyjadruje filozofiu Biblie:**
 - **DESIATOK** – to je „dar“. Síce určený, ale nie vymáhaný. je pozvaním každého človeka k spoluzodpovednosti lásky a k spolupatričnosti na spoločnom dobre. Táto idea zaznieva aj v pápežových slovách: *„Kresťanská tradícia ... vždy ho (súkromné vlastníctvo) chápala v najširšom kontexte všeobecného práva všetkých na užívanie dobier celého stvorenia: právo na súkromné vlastníctvo je podriadené právu na všeobecné užívanie, univerzálnemu určeniu dobier.“* (Ján Pavol II., *Laborem exercens* 14) – čiže vlastniť a užívať veci tak, aby prospievali všetkým. A presne toto je vyjadrením lásky!
 - **DAŇ** – naopak, je v podstate formou „legálnej krádeže“. je vynútená, už to nie je dar. Následne sa potom aj vytráca z vedomia ľudí pocit spolupatričnosti, pocit lásky, spoluzodpovednosti – a mení sa na akési zatrpknuté: *„Štát ma okradol o 20% mojich zárobkov, tak nech sa stará...“*
 - **Ak raz v Cirkvi prejdeme od dobrovoľného desiatku (formou „zvončeka“) k cirkevnej dani,** tak to bude práve z tohto pohľadu hrozba samotnej podstate fungovania Cirkvi a kresťanstva... a to bude zlé!
 - Nie nadarmo tieto dane zaviedol ako prvý Adolf Hitler s cieľom zničiť cez ne Cirkev a kresťanstvo... ☹

2) MAŤ NA ÚKOR BYŤ.

- Na druhej strane, **MAJETOK JE IBA NÁSTROJ** na rast lásky a dokonalosti. Dalo by sa povedať: „*Boh nám dal majetok a veci, aby sme ich mohli z lásky rozdať...*“.
- **PRETO SA CIRKEV NEKRYJE ANI s liberálnym kapitalizmom**, ako hovorí pápež: „*Zároveň sa (učenie Cirkvi) líši od programu kapitalizmu uplatňovaného liberalizmom a politickými zriadeniami, ktoré z neho vyplývajú. V tomto druhom prípade rozdiel spočíva v spôsobe chápania samého práva na vlastníctvo. Kresťanská tradícia nikdy neobhajovala toto právo ako niečo absolútne a nedotknuteľné.*“ (Ján Pavol II., Laborem exercens 14)
- **TÚŽBA PO MAJETKU = že z majetku sa stáva cieľ, človek už nehľadá spásu v dokonalosti, láske a jednote s Bohom, ale hľadá za to náhradu vo vlastníctve – na úkor lásky, na úkor dokonalosti**, ktorú obetuje v prospech zárobku a zisku (podvody, tunelovanie, lakomstvo, ...) **a bez Boha, samozrejme...**
 - „²³ A Ježiš povedal svojim učeníkom: *Veru, hovorím vám: Bohatý ťažko vojde do nebeského kráľovstva.* ²⁴ *Ba hovorím vám: Ľahšie je ťave prejsť cez ucho ihly, ako boháčovi vojsť do Božieho kráľovstva.*“ (Mat 19:23-24 SSV)“
 - „¹⁰ *Lebo koreňom všetkého zla je láska k peniazom; niektorí po nich pachtili, a tak zabúdili od viery a spôsobili si mnoho bolestí.* (1Ti 6:10 SSV)“ – nie „peniaze“, ale „láska k peniazom“!
- **RIEŠENIE: EVANJELIOVÁ CHUDOBA:**
 - **PONECHAŤ SI NEVYHNUTNÉ:** „*Chudobný, ako to žiada evanjelium, je ten, kto má to, čo potrebuje pre život, na vykonávanie svojej funkcie, svojich povinností. Zrieka sa však všetkého, čo by bolo nadto, čo je zbytočné. S majetkom je to podobne ako s jedlom. Ako nie je dovolené prejsť sa, tak sa nesmie zhromažďovať zbytočné.*“ (Tomáš kardinál Špidlík)
 - **Ale naozaj len „nevyhnutné“... ☺**
 - **A OSTATNÉ POSTAVIŤ DO SLUŽBY LÁSKY!**

• 1. 2. 2012 – ÔSME BOŽIE PRIKÁZANIE

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Marka

¹⁷ Keď sa vydával na cestu, ktosi k nemu pribehol, kľakol si pred ním a pýtal sa ho: "Učiteľ dobrý, čo mám robiť, aby som obsiahol večný život?" ¹⁸ Ježiš mu povedal: "Prečo ma nazývaš dobrým? Nik nie je dobrý, jedine Boh. ¹⁹ Poznáš prikázania: Nezabiješ! Nescudzoložíš! Nepokradneš! Nebudeš krivo svedčiť! Nebudeš podvádzať! Cti svojho otca i matku !" ²⁰ Ale on mu povedal: "Učiteľ, toto všetko som zachovával od svojej mladosti."

(Mar 10:17-20 SSV)

Počuli sme slovo Pánovo!

V ôsmom prikázaní môžeme rozlišovať v podstate tri úrovne:

- **1) NEBUDEŠ KRIVO SVEDČIŤ** – týka sa to súdnej praxe, kde na základe svedectva dvoch svedkov môže byť odsúdený človek. Krivé svedectvo tak môže mať fatálne následky.
 - **V pozadí je otázka spoľahlivosti „vymožitelnosti práva“**, ako sa tomu dnes hovorí. Ak súdy nie sú miestom, kde sa hľadá pravda a spravodlivosť, potom ani spoločnosť nemôže prosperovať a nemôže sa jej dariť.
 - **Trochu to súvisí s „teóriou hier“**:
 - Ak hráte futbal a všetci dodržia pravidlá, na konci jeden vyhrá a všetci si dobre zahrajú a sú spokojní (čiže pomer úspechu je 1:2, čiže dobré zahratie si u porazených ku dobrému zahratiu si a víťazstvu o víťazov). Ak ale v túžbe po víťazstve začnete pravidlá porušovať, nakoniec sa hra rozpadne. Výsledkom je, že nikto nevyhrá a nikto si dobre nezahrá. Prehrajú teda všetci a úplne (pomer úspechu je teda 0:0).
 - Podobne to ale funguje napríklad aj v ekonomickom prostredí: Ak všetci dodržíme pravidlá všetci, všetci máme šancu na primeraný úspech a prosperitu. Ak ich začneme porušovať, systém sa zrúti – a prosperovať nebude nikto!

- **2) NEBUDEŠ PODVÁDZAŤ** – takto ho rozvíja Ježiš a určite nie je prvý. Je to otázka vernosti pravde ako takej – aj mimo súdneho dvora, v bežnom živote.
 - *„Každý človek vraj počas jediného dňa klame až 200-krát. Tvrdia to britskí vedci. Za klamstvo pritom nepovažujú len do neba volajúce nezmysly. Zaradili tam aj výhovorky a drobné výmysly, ktoré hovoríme napríklad preto, aby sme sa zapáčili nádejnému partnerovi.*
 - *Ľudia často klamú, aby sa vyhli situácii, v ktorej by sa mohli cítiť ponížení alebo ohrození*
 - **Z milosrdenstva** – Tieto lži sú určené tým, ktorých máme radi a nechceme ich raniť tvrdou pravdou.
 - *Muži vám (ženám) klamú, aby ste boli spokojné. A tiež preto, aby mali pokoj⁴.*
 - **Zo zlomyseľnosti** – Tak toto je najhoršia forma klamstva, keď už hovoríme o patologickej lži. Znamená to, že človek klame s úmyslom ublížiť druhému.“ (tvtip.sk)
 - **Aj keď „bežné lži“ považujeme za normálne, nie sú.** Sú totiž stále prejavom toho, že REALITA je s nami (a ľuďmi okolo nás) v ROZPORE:
 - **Chceme vyzerat' INAK, než akí sme (pýcha)**
 - **Chceme sa vyhnúť zodpovednosti a následkom (sebeckvo)**
 - **Chceme mať pokoj od iných (sebeckvo)**
 - **Chceme iných ľudí uchrániť pre realitou tým, že podporíme ich ilúzie...**
 - **Chceme tak napomôcť svojmu úspechu** – na tomto funguje celý reklamný priemysel a vlastne aj celá naša spoločnosť s jej dôrazom na imidž, na vystupovanie, na „reprezentačné priestory“ a podobne.
 - **JEŽIŠ hovorí, že to, čo nás oslobodzuje, je PRAVDA – a oslobodzuje nás od PÝCHY rovnako ako od SEBECTVA! Je preto PREDPOKLADOM LÁSKY!**
 - **Jeden z aspektov „smrti sebe“ je aj smrť ilúziám** a schopnosť prijímať svet, seba, Boha, realitu také, aké sú.
 - **Dobrým krokom k tomu môže byť práve to, ak si dáme záležať na tom, aby sme vedome skoncovali s takýmito „imidž**

⁴ „Výsledky jasne dokazujú, že dve tretiny ľudí nevedia vôbec klamať, ale napriek tomu klamať budú a budú to skúšať naďalej, pokiaľ by im to mohlo zľahčiť život.“ (Podľa agentúry Famous hovorca spoločnosti Twentieth Century Fox Home Entertainment o výsledkoch prieskumu)

vylepšujúcimi“ a „pokoj dávajúcimi“ malými, dennými, ale predsa klamstvami...

- **CIEĽOM JE ŽIVOT**, ktorý môžeme žiť v plnej pravde, bez zakrývania, bez zavádzania, bez „vylepšovania“, taký, aký je, pretože je **SPRÁBNY a DOBRÝ!** – Čo náš privádza k tretiemu aspektu PRAVDY:
- **3) PRAVDA AKO REALITA** – hebrejské a grécke slová pre pravdu značia niečo skutočné, reálne. „Pravdivý“ – to ani tak nie je výrok o vete, ktorá odráža realitu, ako o samej realite.
 - **JEŽIŠ JE PRAVDA** nielen preto, že „neklame“, ale **preto, že JE: JE** Bohom a teda plnosťou bytia, života, JE životom.
 - **Alebo, ako hovorí o Bohu, „iba BOH je DOBRÝ“**, pretože iba On je plnosťou reality a teda aj plnosťou dobra a pravdy v tomto zmysle slova...)
 - **BYŤ PRAVDIVÝ** potom znamená skutočne BYŤ: **postaviť svoj život nie na veciach, na imidži, na povesti, na postavení,... – ale na OPRAVDIVOM BYTÍ, na VNÚTORNEJ KVALITE**, vyplývajúcej z Božieho synovstva – a tak sa pripodobňovať Bohu, ktorý JE.